

Cantonspark

Nieuwsbrief december 2018

NIEUWSBRIEF CANTONSPARK

December 2018

REDACTIE:

*Rob Samson
Greet de Lange
Geertje Bakker
Anneloes Lubbinge
Urja Niet – Graafland
Angelique Bosch van
Drakestein*

INFORMATIE:

Stichting Vrienden van het
Cantonspark

Secretaris:

Mevr. G.H.J. de Lange-Meijer,
Rembrandtlaan 29, 3741 TA
Baarn. Tel: 035 - 541 3356

E-Mail: [secretariaat@
cantonspark.nl](mailto:secretariaat@cantonspark.nl)

www.cantonspark.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	1
Een avondje varens en restauratie.....	5
Restauratie van het Cantonspark.....	7
Kinderen en het Cantonspark.....	24
Duizendknoop in het Cantonspark.....	26
De Kebun Raya in Bogor.....	30

WORD DONATEUR !

De Stichting Vrienden van het Cantonspark heeft de culturele ANBI status. Met een bijdrage van minimaal € 17,50 per jaar bent u al donateur. U steunt ons daarmee om het Cantonspark als waardevolle tuin voor Baarn te behouden.

U kunt uw bijdrage storten op:

Bankrekening RegioBank Baarn,

IBAN: NL51RBRB0983574944.

BIC: RBRBNL21

t.n.v. *Vrienden van het Cantonspark.*

Voorplaat omslag: *Hedera hibernica*

Voorwoord

In het voorwoord van de juni Nieuwsbrief was al veel te lezen over de op handen zijnde restauratie van het Cantonspark. Daarvoor was een inloopavond voor geïnteresseerden in de Wintertuin georganiseerd op 11 juli. De gemeenteraad had gelegenheid om mee te lopen met wethouder Mariska de Koning en het begeleidingsteam van de restauratie op zaterdag 13 oktober om te horen wat de plannen inhouden. Pers en radio/tv waren vertegenwoordigd. U treft een artikel over deze plannen aan in deze Nieuwsbrief. In de Baarnsche Courant van 17 oktober heeft een uitgebreid interview gestaan met de voorzitter Angelique Bosch van Drakestein, die een lans breekt voor het aanstellen van een tuinbaas in het park. Op de goed bezochte donateursavond op 2 oktober jl. is het restauratieplan na de pauze gepresenteerd.

Door het prachtige warme zomerweer waren veel bomen eerder in bloei, maar helaas ook eerder uitgebloeid, zoals de Sneeuwkllokjesboom, de Magnolia's, de Zakdoekjesboom en de Japanse Kornoelje. De Rhododendrons hebben het zwaar te verduren gehad. Of in sommige nog leven zit, zal in het voorjaar moeten blijken. Ook de planten in de borders zijn helaas grotendeels verdroogd. Een aantal

varens, geschonken door Harry Roskam, zijn dankzij het trouw water geven door Urja Niet – Graafland, Ruud de Meij en vrijwilligers in leven gebleven.

Tijdens de vakantie hebben de activiteiten van de BSO kinderen stil gestaan en door het verbod om met Stints te rijden zijn afspraken afgezegd. De kinderen hebben zelf iets getekend over hun werkzaamheden, ook hiervan treft u iets in deze Nieuwsbrief aan.

De groep vrijwilligers breidt zich gestadig uit. Weer of geen weer, men is present en meldt zich zelfs af bij verhindering. Gemiddeld zijn zo'n zestien mensen aanwezig. Op 8 september is de jaarlijkse picknick gehouden, altijd een succes, vooral als het weer meewerkt en de voorzitter haar beroemde sandwiches en hartige taarten serveert!

De activiteiten rond en in de Wintertuin staan momenteel stil, in verband met de verbouwing. De samenwerking met Living Story is plezierig en in de toekomst hopen wij elkaar te kunnen ondersteunen.

Inmiddels heeft de Stichting voldaan aan de eisen van de Algemene Verordening Persoonsgegevens, via een link op de website www.cantonspark.nl kunt u het privacy statement lezen.

De droogte van de zomer 2018 heeft ook zijn tol geeist in het Cantonspark. Hopelijk groeien de verdroorde Rhododendrons nog uit, maar enkele coniferen zijn helaas dood.

Op 8 september werd weer de jaarlijkse picknick voor de vrijwilligers gehouden. Het was gezellig en de deelnemers genoten van de lekkere hapjes en drankjes.

Vruchten van de Herfstpaardenkastanje (*Aesculus parviflora*).

Op passende wijze hebben wij afscheid genomen van onze penningmeester Wilco van Dijen. Het prachtige zilveren speldje met het logo van de Stichting, dat Huub van der Aa als eerste heeft ontvangen, is ook aan Wilco uitgereikt vanwege zijn jarenlange fantastische inzet.

Aan het eind van dit jaar willen we graag onze donateurs en vrijwilligers heel hartelijk bedanken voor hun steun, zonder hen kan de Stichting niet bestaan. Wij wensen allen, die het Cantonspark een warm hart toedragen, een gezond en voorspoedig 2019.

Het bestuur

Wist u, dat voor donateurs van culturele ANBI's een extra belastingvoordeel (uw gift wordt bij de belastingaangifte automatisch verhoogd met 25%, bij ondernemingen met 50%) geldt? Het bedrag dat u schenkt komt dus volledig ten goede aan de stichting Vrienden van het Cantonspark. Een mogelijkheid is om een periodieke gift te doen. Lees verder op onze website onder ANBI.

Een avondje varens en restauratie.

Aan de uitnodiging voor de donateursavond op 2 oktober jl. voor het bijwonen van de lezing van Harry Roskam en de presentatie van het restauratieplan voor het Cantonspark, hebben ruim veertig belangstellenden gehoor gegeven. Met het bijgevoegde artikelje van Harry over varens had men zich al enigszins voor kunnen bereiden, maar Harry, medeoprichter van de Nederlandse Varen Vereniging, 'live' met beamerpresentatie is toch nog even wat anders. Begonnen in Drenthe als hobby, heeft hij in 1993 zijn hele collectie varens overgebracht naar de Hortus in Leiden, die daar

inmiddels 1/6 deel van de Hortus beslaat. De collectie bevat varens uit de hele wereld, van heel klein tot zo hoog als een boom, de zogenaamde boomvarens. In de winter, als de varens in rust zijn, is er ook genoeg te doen: dan wordt onder de microscoop gekeken of namen nog kloppen.

De eerste planten waren varens, 350 miljoen jaren oud. Opmerkelijk is dat fossielen van varens exact hetzelfde zijn als hedendaagse varens. Varens verspreiden zich niet door bloemen of zaden maar door sporen, die verspreid worden door

de wind. Aan de achterzijde van het blad is de grote variëteit van sporen te zien. Geen wonder, want een kleine opsomming laat zien hoeveel soorten varens er wel zijn: struisvarens, ijzervarens, mannetjesvarens, streepvarens, moerasvarens, koningsvarens (in het wild in Nederland bijna uitgestorven), naaldvarens, eikvarens, tongvarens etc. Allen met hun specifieke vorm, kleur en sporen, zijn ze langs gekomen op het scherm.

Varens zullen altijd blijven. In de zaal waar de lezing werd gehouden, zweefden veel sporen, niet zichtbaar, maar wel aanwezig. Als alle sporen zouden ontkiemen, zou

leven op aarde niet mogelijk zijn.

In onze tuinen bestaat 80 % van de varens uit de struisvarens die heel gemakkelijk door de tuin 'wandelt'. De eerste jonge krulletjes zijn eetbaar. De smaak doet denken aan asperges. In Canada en Japan worden ze gestoomd gegeten. Het is een gezonde traktatie die veel vitamines bevat. Het recept is te vinden onder de naam *Fiddleheads*.

Waarschijnlijk zullen in de toekomst door DNA onderzoek nog meer varens ontdekt worden.

Voor zover deze korte samenvatting van een boeiend betoog over varens. De voortgang van de restauratie van het Cantonspark volgt hierna.

Restauratie van het Cantonspark

In onze nieuwsbrief van juni heeft u al iets kunnen lezen over de restauratie van het Cantonspark. Dit jaar zijn we heel druk bezig geweest met alle voorbereidingen waardoor we u nu een redelijk goed beeld kunnen geven van de langverwachte restauratie. Als alles goed loopt zal het grotendeels in 2019 uitgevoerd kunnen worden.

DE AANLOOP

In 2012 werd de Wintertuin na een grondige restauratie opgeleverd. Er moest nog wel een gebruiker gevonden worden, maar de Gemeente Baarn heeft toen wel besloten dat het nu ook tijd was om het Cantonspark een grondige opknappbeurt te geven. In 2013-2014 is toen door adviesbureau Eelerwoude een beheervisie gemaakt.

In het coalitieakkoord 2015-2018 is over het Cantonspark en de Wintertuin vastgelegd: “In overleg met omwonenden en andere betrokkenen (o.a. de Stichting Vrienden van het Cantonspark) willen we het Cantonspark zoveel als mogelijk is in oude luister herstellen. Voor de Wintertuin willen we een passende bestemming vinden, met het oog op een duurzame instandhouding van de kas.” In het najaar van 2016 heeft wethouder

Jan Baerends als afscheidscadeau € 600.000,- voor de restauratie beschikbaar gesteld. Dit bedrag was gebaseerd op een voorlopige begroting die door Eelerwoude was opgesteld.

Nadat voor de Wintertuin een passende bestemming was gevonden was in het najaar van 2017 de eerste bijeenkomst van de werkgroep Restauratie Cantonspark. In de werkgroep hebben zitting de gemeente Baarn, Stichting in Arcadië i.s.m. Royal HaskoningDHV, Stichting Vrienden van het Cantonspark en Living Story. Geertje Bakker en Angelique Bosch van Drakestein vertegenwoordigen de Vrienden. Steffan Polderman van de Gemeente is de kundige projectleider van deze projectgroep. Over de plannen en voortgang van de Wintertuin kunt u elders in deze nieuwsbrief lezen.

UITGANGSPUNTEN RESTAURATIE

Onder leiding van Ir Peter Verhoeff heeft het team van Stichting in Arcadië opnieuw historisch onderzoek gedaan en hieruit is een zeer fraai rapport gekomen: “Het Cantonspark te Baarn. Tuinhistorisch onderzoek en waardestelling”. Zodra dit rapport

openbaar gemaakt mag worden en wij ook toestemming hebben zullen we u dit laten weten zodat u het zelf kunt lezen. Michiel Brink van Royal HaskoningDHV heeft, gebaseerd op dit rapport en de huidige (gebruiks-) eisen een restauratieontwerp gemaakt

De uitgangspunten voor de restauratie van het Cantonspark zijn: De cultuurhistorische en botanische waarden herstellen; de belevingswaarde vergroten door de ingangen en randen op te waarderen; de gebruikswaarde verhogen zonder

de bijzondere waarden aan te tasten en met een beheerplan het Cantonspark duurzaam in stand te houden. Deze uitgangspunten zijn op 21 februari 2018 goedgekeurd door de Baarnse Gemeenteraad.

De restauratie zal in vier stappen doorlopen worden:

- Inventarisatie en onderbouwing
- Visievorming en ideeëngeneratie
- Inrichtingsplan en kostenraming
- Naar realisatie

Het Cantonspark te Baarn

Tuinhistorisch onderzoek en waardestelling

1 mei 2018

STICHTING IN ARCADIE

Het rapport van de Stichting in Arcadië, inclusief bijlagen, waaronder oude plant bestellingen van August Janssen, telt 74 pagina's.

FASE 1. INVENTARISATIE EN ONDERBOUWING

Historisch onderzoek en waardestelling

Stichting In Arcadië heeft tuin historisch onderzoek gedaan en waarde stelling opgesteld. Hieruit blijkt dat de tuinhistorische waarde van het Cantonspark, ondanks versobering in de laatste decennia, nog steeds hoog is.

Heel veel in dit rapport wisten we al, maar er zijn toch nieuwe leuke wetenswaardigheden naar boven gekomen. Zo is het nu bewezen dat het Cantonspark in delen is aangelegd. Tot nu toe was er altijd vanuit gegaan dat de tuinbaas van August Janssen, Jan Goossen de ontwerper van het Cantonspark was. Tijdens de voorbereidingen van de tentoonstelling van '100-jaar Cantonspark' kregen we al wel het vermoeden dat er ook een andere ontwerper bij betrokken is geweest, maar zekerheid hadden we niet. Stichting in Arcadië heeft het archief van de Universiteit van Wageningen doorgespit en er zijn inderdaad ontwerptekeningen uit de beginfase van Cantonspark aangetroffen. Deze zijn gemaakt door de firma Groenewegen en Zoon uit

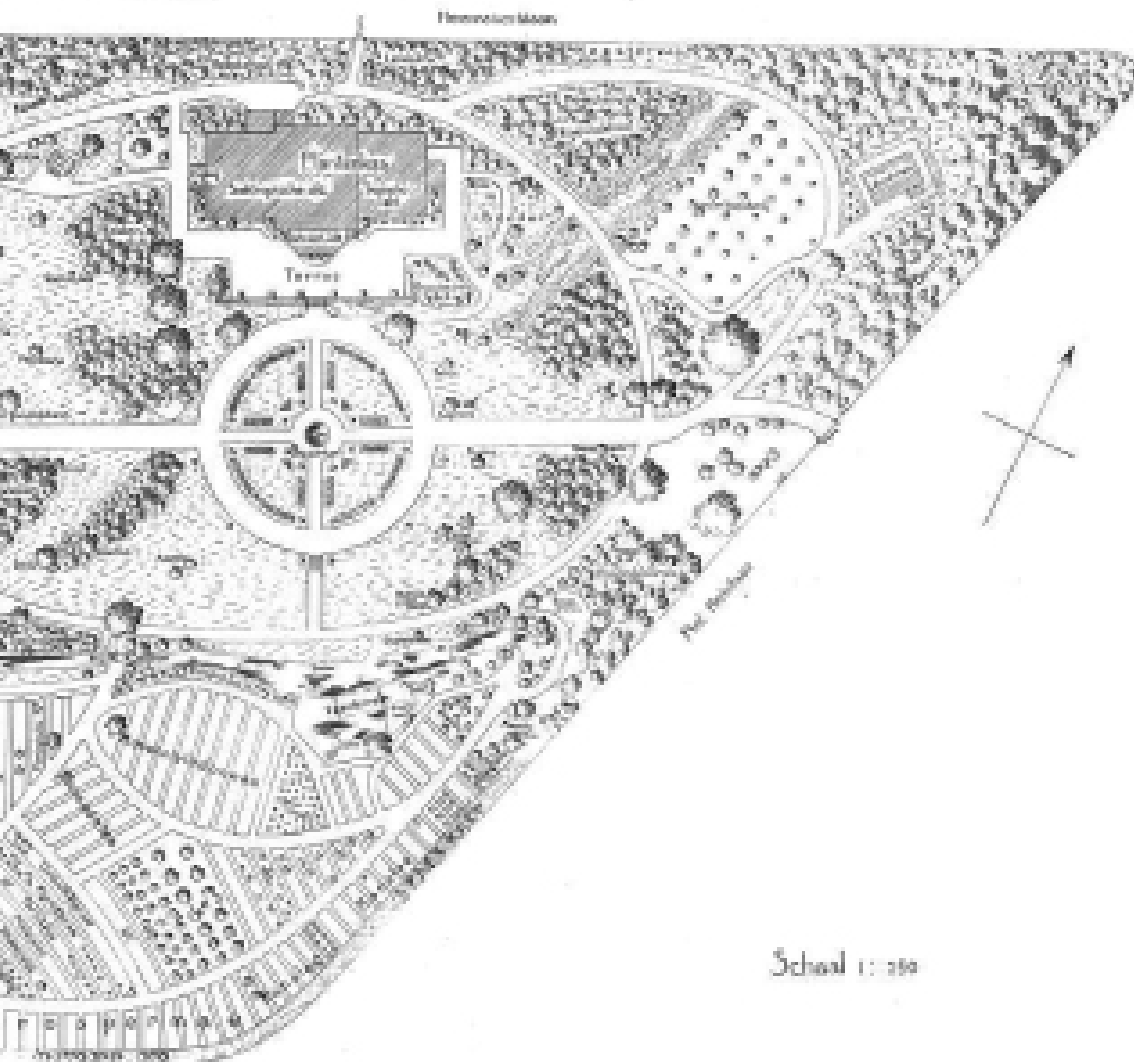
De Bilt, een toen landelijk zeer bekende kweker en ontwerper. De ontdekte ontwerptekeningen zijn van het deel naast en voor de hortulanuswoning t/m de moestuin. Ook staat er op een van de tekeningen de altijd vermoede tennisbaan; deze is al lang verdwenen, maar het tennishuisje herinnert hier nog steeds aan.

De aanbevelingen in het rapport van Stichting in Arcadië t.a.v. het herstelpun zijn dat de monumentale hoofdstructuur van het park zal worden hersteld, dat de botanische waarden worden hersteld en versterkt, dat door slimme investeringen moet worden gestreefd naar gemakkelijker groenbeheer en dat rekening wordt gehouden met de moderne tijd.

Onder het herstel van de monumentale hoofdstructuur wordt verstaan het herstel van de wandelpaden zodat weer een fraaiere rondwandeling mogelijk is, het vereenvoudigen en open maken van de 'lage weide' aan de zijde van de Piet Heinlaan, het terugbrengen danwel creëren van thematische zones en herstel van de oorspronkelijke ruimteverdeling.

Plattegrond van het Cantonspark, 1935-'36, gemaakt door tuinknecht G. Smit, naar opmetingen van de hortulanus. Deze plattegrond geeft de inrichting van het Cantonspark zeer gedetailleerd weer. Goed zichtbaar is dat bepaalde delen van de tuin aan bepaalde collecties gewijd zijn. De hoofdentree aan de Faas Eliaslaan is aan weerszijden beplant met in vorm gesnoeide taxuskegels. Ten noorden daarvan een koude kas en de hortulanuswoning, die een eigen toegang heeft vanaf de Heemskerklaan. Naast deze toegang ligt een deel van de phytopathologische afdeling; het andere deel ligt in de zuidwesthoek van het park, waar ook een schuur, werkkamer, tropische kas, orchideeënkas, kweekkas en proefkas staan, net als een keet en een pottenhok. Bij de diensttoegang aan de Piet Heinlaan is een opslagplaats voor compost en bladaarde. Ten westen van deze afdeling ligt een aanplant met verschillende coniferen, nu nog steeds 'pinetum' genoemd. Op de lage weide

is een systeemtuin gerealiseerd met langwerpige plantvakken die zijn gewijd aan verschillende plantenfamilies, waaronder de Tubiflorae (planten met buisvormige bloemen), de Rhoeadales (tweezaadlobbige planten) en malvalis (een orde van bedektzadigen). Ook is er een stukje veen met bijbehorende plantensoorten. Op de gazons langs het lange gebogen wandelpad staan diverse bijzondere solitaire bomen, heesters en heestergroepen. Het tennishuisje staat weergegeven als 'tuinhuis', ten oosten daarvan ligt de Wintertuin die een subtropische, tropische en cacteeën-afdeling heeft. Voor de Wintertuin ligt een terras dat met een trapje uitkomt op 't Rond dat in gebruik is als rosarium. De noordelijke hoek, in de punt van de Heemskerklaan en de Piet Heinlaan bestaat uit heestervakken, eikenhakhout, een heesterkwekerij, een laboratorium (het leslokaal) en bos.

Legende

	Bestemmingsgrens
	Bestemmingslijn
	Weg
	Weg met heestervakken
	Weg met hekwerk
	Weg
	Weg met hekwerk
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg
	Weg
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg met hekwerk (opgave)
	Weg met hekwerk (opgave)

Weg

1. Weg met hekwerk (opgave)

2. Weg met hekwerk (opgave)

3. Weg met hekwerk (opgave)

De ontwerptekening van Royal HaskoningDHV. In lichtgrijs zijn de nu nog bestaande paden aangegeven, in donkergrijs de opnieuw aan te leggen paden.

1. De oude hoofdingang aan de Faas Eliaslaan;
2. De nieuwe toegang aan de Heemskerklaan;
3. Rechttrekken van het hek aan de Heemskerklaan met slechts een klein diensthek t.b.v. de Wintertuin;
4. Nieuwe heestervakken;
5. 't Rond;
6. Te verwijderen heestervakken

1:1000

14-09-2018

in bewerking

Royal HaskoningDHV

1

't Rond voor de Wintertuin zoals het ooit ontworpen was met een kruising van paden, snoeivormen van *Taxus* en rozenbedden. Ook is hierop goed te zien hoe mooi en strak de paden destijds waren.

Bij herstel en versterking van botanische waarden moet u denken aan vervangen van oude en slechte bomen, herplant van de collectie heesters en het herstellen van enkele onderdelen als horticultureel spektakelstuk, bijvoorbeeld 't Rond voor de Wintertuin en de oude border langs de Wintertuin.

Slimme investeringen voor gemakkelijker groenbeheer zijn noodzakelijk om de kosten te reduceren. Het aanbrengen van stalen kantopsluiting langs de paden is hier een voorbeeld van.

Eigentijdse eisen en gebruik

Het Cantonspark is in 1915 aangelegd als een privépark, ruim honderd jaar geleden dus. Onnodig te melden dat het gebruik toen anders was en het een heel andere tijd was. Ook de tijd dat het park als botanische tuin van de Universiteit Utrecht dienst deed, had heel andere eisen. Er zijn anno 2018 andere behoeften en wensen, ook bij gebruikers van het park. Daarom wordt het park zoveel mogelijk in oude luister hersteld, maar hier en daar met een moderne twist. Waarbij rekening wordt gehouden met hedendaags gebruik.

Kantopsluiting van de paden met een stalen band. Bovenstaand een promotiefoto van EverEdge®. Voor het Cantonspark zullen deze gemaakt en geplaatst worden door een lokaal bedrijf.

Zo heeft de Wintertuin een heel andere functie gekregen. Hier zullen straks andere bezoekers komen dan alleen voor het park. Ook is Nederland mobieler geworden en is het autobezit aanmerkelijk toegenomen. Om de buurt zo veel mogelijk te ontlasten wordt de ingang aan de Abel Tasmanlaan vernieuwd en opgewaarderd, in combinatie met een nieuw parkeerplan. Er komt een nieuw terras voor de Wintertuin, door nieuwe zichtlijnen moet er meer contact ontstaan met de omgeving. En er wordt een groot en open grasveld aangelegd voor multifunctioneel gebruik.

Eén van de aanbevelingen in het rapport van Peter Verhoeff is het aanstellen van een tuinbaas. Ons inziens is deze tuinbaas ook essentieel voor het behoud van het Cantonspark in de toekomst. Een vaste tuinman

of tuinbaas heeft binding met het park, heeft besef van de cultuurhistorische waarde. Hij kent iedere boom en plant en weet daardoor exact welke werkzaamheden er op welk moment nodig zijn. Daarnaast is hij een vast aanspreekpunt voor onze stichting, voor de vrijwilligers en voor de bezoekers. En hopelijk zal door zijn aanwezigheid ook het vandalisme verminderen of verdwijnen. Wij zijn hierover in overleg met de Gemeente, want die moeten hiervoor een extra fte creëren en extra budget beschikbaar stellen.

Fase 1, de inventarisatie en onderbouwing is in mei afgerond. We zijn nu in fase 2 en 3: de visievorming en ideeëngeneratie en het inrichtingsplan en kostenraming. Deze twee punten lopen hand in hand met elkaar. Eigenlijk heeft een groot deel van de visie al vorm gekregen in de eerste fase: het tuin historisch onderzoek en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen.

FASE 2 VISIEVORMING EN IDEEËNGENERATIE & FASE 3 INRICHTINGSPLAN EN KOSTENRAMING

Hieronder staan de belangrijkste veranderingen die het park zal ondergaan. Van alle onderdelen die hersteld of opnieuw aangebracht zullen worden, wordt op dit moment een uitgebreide rapportage geschreven met uitvoerige tekeningen. Zodra dit gereed en openbaar is zal u ook hiervan op de hoogte gebracht worden.

Paden

De nog aanwezige paden zullen worden hersteld en verdwenen paden gedeeltelijk opnieuw aangelegd. De paden worden beter begaanbaar en makkelijker te onderhouden. Bezoekers kunnen straks weer door het hele park op paden lopen. De huidige paden hebben helaas nauwelijks een (puin)fundering, dus ook de nog bestaande paden zullen geheel opnieuw aangelegd

Het ontwerp van de nieuwe toegangshekken. V.r.n.l. Geheel gevuld bladpatroon die de toegangshekken zelf zullen zijn. Dit verloopt geleidelijk in een meer opengewerkt bladpatroon naar de zijkanten toe. Tenslotte zullen als overloop in het huidige hekwerk nog enkele bladeren uit het patroon aangebracht worden.

De ingang van de Faas Eliaslaan zoals het er in vroegere tijden uitzag. Dit beeld zal weer hersteld worden.

moeten worden. De breedtes van de paden is gebaseerd op de oorspronkelijke aanleg; zo worden de wandelpaden bij de oude ingang aan de Heemskerklaan en de nieuwe ingang bij de Abel Tasmanlaan 3 meter breed, het hoofdpad door het park heen wordt 4 meter breed en de rest van de paden worden 1,80 meter breed. Steffan Polderman en Michiel Brink hebben meerdere werkbezoeken op locatie gemaakt om de juiste soort verharding voor het Cantonspark te vinden. Op het

moment van schrijven is de keuze gemaakt voor de half verharding KoMex® natural Bio van de firma Koers. Dit materiaal wordt de laatste tijd vaak toegepast bij restauratie van o.a. kasteel- en landgoedparken. Dit materiaal is verkrijgbaar in verschillende natuurlijke kleuren, is onderhoudsarm, er kan geen onkruid doorheen groeien en vooral wordt het niet glibberig en plakkerig bij regen; het heeft ook een enigszins zelf herstellend vermogen. Alle paden die door het gras lopen krijgen een

stalen kantopsluiting zodat de paden er altijd strak en netjes uitzien, de breedtes altijd gelijk blijven en het gras afgebakend wordt.

Ingangen

Aan de Abel Tasmanlaan komt een extra en nieuwe hoofdingang. Zowel de oude hoofdingang aan de Faas Eliaslaan als de nieuwe ingang aan de Abel Tasmanlaan krijgen nieuwe toegangspoorten met eigentijds fraai hekwerk. De ingang bij de Abel Tasmanlaan komt iets dieper in het park te liggen zodat het duidelijker een ingang wordt en er ook beugels geplaatst kunnen worden voor fietsen. De huidige ingangen bij de Heemskerklaan zullen komen te vervallen en er zal alleen één kleine onopvallende ingang komen voor gebruik van de Wintertuin. Deze ingang zal alleen nog toegankelijk zijn voor leveranciers en invalide bezoekers van de Wintertuin.

De lage weide

De heesterlaag langs het hek aan de zijden van de Abel Tasmanlaan en aan de Piet Heinlaan zal verwijderd worden zodat er weer een meer weide idee ontstaat. De meeste bomen zullen wel gewoon blijven staan.

Nieuwe heesterlagen

Vlak na de toegangspaden van zowel de Faas Eliaslaan als de Abel Tasmanlaan zullen nieuwe heestervakken worden aangeplant op de locaties waar die vroeger ook aanwezig waren. Hierdoor zal een spannender beeld ontstaan wanneer men het park betreedt en zal de bezoeker meer verrast worden met verschillende doorkijken.

De moestuin

De voormalige moestuin zal weer een beetje de sfeer van moestuin terug krijgen. Hoe we dit precies gaan invullen is op dit moment nog onduidelijk er zijn meerdere mogelijkheden die nog uitgewerkt dienen te worden.

Beplanting

Het Cantonspark heeft nog steeds een zeer rijke gevarieerde beplanting door haar verleden. Ook tegenwoordig geniet het Cantonspark hierdoor landelijke bekendheid. Echter dit betreft vooral de bomen. Bij het verhuizen van de botanische tuin van de Universiteit Utrecht naar Ford Hoofddijk zijn de meeste struiken en de vaste planten mee gegaan. Het is daarom

noodzakelijk dat bij het herstel van de beplanting er niet alleen naar bomen gekeken wordt maar ook zeker naar de struiken zodat ook daar het Cantonspark weer een ieder kan boeien en verassen.

Toen kwam de vraag hoe wij het Cantonspark straks onderscheidend kunnen maken van andere botanische tuinen en parken.

Keuzes

Kijkend naar de sterke punten die het Cantonspark nu heeft en naar het verleden hebben we er voor gekozen om als richtlijn aan te houden dat alle nieuwe aanplant van bomen en struiken oorspronkelijk uit Azië komt. Hierbij zal het om planten gaan die afkomstig zijn van de gematigde klimaatzones. Deze keuze is gemaakt om de volgende redenen. August Janssen, de oprichter van het Cantonspark, heeft zijn geld verdiend met de handel op Azië, voornamelijk het voormalig Indië. Daarnaast is het Cantonspark vernoemd naar huize Canton, een Chinees gebouw dat vroeger samen met huize Peking Baarn verfraaide en dat landelijke bekendheid genoot. En niet onbelangrijk, het huidige bomenbestand komt voor een groot deel uit Azië.

Afgezien van de Japanse of Chinese tuinen waarbij vooral de aanleg en symboliek van belang is en vaak een onderdeel van een groter park, zijn er in Europa weinig parken die hun plantencollectie op Azië hebben gebaseerd. Een extra mogelijkheid om een bijzondere collectie aan te leggen waarvoor ook buiten de grenzen van Baarn en Nederland interesse zal zijn.

Opschoning en kap

Een heel leuk plan om een op Azië gebaseerde collectie aan te planten, maar de regelmatige bezoeker zal het zijn opgevallen dat het Cantonspark nu toch ook al erg vol oogt. De oorzaak hiervan is vooral jarenlang achterstallig onderhoud. Daarvoor zal er ook eerst grondig geschoond moeten worden. De heesterlaag bestaat nu veelal uit laurierkers, wilde framboos die overal woekert, zaailingen van esdoorns en taxussen, hazelaars, en soms ander weinig inspirerend gemeentegroen. Zelfs voor de fauna in het Cantonspark voegt dit vaak niet heel veel toe. Door onze beheercommissie is er erg kritisch gekeken naar het bomenbestand in het park. De afgelopen jaren hebben wij meerdere malen een gehele inventarisatieronde gemaakt, ook met het oog op de komende restauratie.

Helaas zullen ook een aantal bomen moeten sneuvelen. De gezondheid van de bomen is hierbij de voornaamste leidraad. De bomen die gekapt zullen worden zijn of ernstig ziek of al dood. Soms was de natuur ons reeds voor; zo is afgelopen winter de bijzondere en monumentale Japanse beuk (*Fagus japonica*) reeds door de honingzwam bezweken. Hoogstwaarschijnlijk zal deze boom ook weer terugkomen, echter misschien niet op dezelfde plek. Bomen groeien en waar voorheen wellicht ruimte was voor drie exemplaren is er nu nog maar ruimte voor één exemplaar. Dus ook dunning zal moeten plaats vinden. Als dan een algemene voorkomende boom de groei en gezondheid van een zeldzaam exemplaar belemmert hebben we ervoor gekomen de algemene soort op de kaplijst te zetten. Daarnaast zijn er ook veel zaailingen van esdoorns en taxussen die tot boom zijn uitgegroeid die weggehaald zullen worden.

Voordat er iets gebeurt zullen we met alle belangstellenden en belanghebbenden een rondgang maken door het Cantonspark om tekst en uitleg te geven waarom we welke boom zullen kappen of laten staan. Doordat men het zelf met

Rosa 'Lady of Shalott' is een van de kandidaten voor de invulling van de nieuwe rozenvakken bij 't Rond.

eigen ogen kan zien wordt het beeld veel helderder.

Nieuwe aanplant

Nog niet alles van de nieuwe aanplant is al helemaal uitgewerkt. Zo hebben we op dit moment een wensenlijstje van meer dan 200 bomen waar nog heel veel keuzes in gemaakt moeten worden. Dit geldt eveneens voor de struiken. Ook het daadwerkelijke ontwerp waar wat moet komen is nog op de tekentafel.

De nieuwe bomen en struiken zullen zodanig worden samengesteld, dat er het hele jaar iets te zien zal zijn, dat de bezoeker altijd zal worden verrast

als hij door het park loopt. Met oog voor afwisseling in sfeer en tussen dichte begroeiing en weidse uitzichten. Hierbij zal er ook gekeken worden of het een aanvulling is op de reeds bestaande collectie, of de nieuwe boom of struik zeer algemeen is of zeldzaam en of het bijdraagt aan de fauna in het Cantonspark (bijvoorbeeld of voedselplant voor bijen en vogels of waardplant voor vlinders).

Bij de beide hoofdingangen wordt de beplanting fleurig en modern. De planten moeten stevig zijn en gemakkelijk in het onderhoud en ze moeten er het hele jaar door aantrekkelijk uitzien.

Naast de oude laan van de oude ingang aan de Faas Eliaslaan zullen weer in kegelvorm gesnoeide Taxussen komen met daartussen bloembedden.

't Rond voor de Wintertuin wordt weer hersteld met gekruiste paden, *Taxus* snoeivormen en rozenbedden. Eventueel zullen de rozen worden gemengd met andere beplanting voor een beter winterbeeld.

De Wintertuin zal omringd worden door vaste beplanting en ook de Blauwe regen die de Wintertuin altijd heeft gesierd zal weer terugkomen. De vaste plantenborder naast de

Wintertuin zal ook weer in volle glorie hersteld worden. Een kleine noot hierbij wel dat we de door onszelf opgelegde richtlijn van Aziatische beplanting iets lossier zullen hanteren voor de vaste planten en we hier ook veel cultivars zullen gebruiken.

Kosten

Op het moment van schrijven zijn we druk bezig de laatste uitwerkingen te maken en alle wensen te begroten. Duidelijk is al wel dat de ter beschikking gestelde € 600.000,- niet voldoende is. Dit wordt mede veroorzaakt door het nieuwe historisch onderzoek en herstelplan, nadat bleek dat het aanwezige herstelplan van Eelerwoude niet voldoende was om te beginnen met de restauratie. Er is geen extra krediet door de Gemeente Baarn beschikbaar gesteld voor de voorbereidende werkzaamheden. Maar het tekort wordt ook veroorzaakt doordat er aan de Abel Tasmanlaan een nieuwe fraaie hoofdingang komt en het nieuwe terras van de Wintertuin nu bij het restauratiebudget van het Cantonspark is geschoven. Daarnaast wijkt de oorspronkelijke begroting op een aantal punten sterk af van de werkelijke kosten die gemaakt moeten worden om het een en ander te realiseren.

Een aantal van de referentiebeelden die we gebruiken voor de nieuwe vaste beplanting. De bovenste rij en de afbeelding midden links als aanvulling op de nieuwe heestervakken en de meer beschaduwde plekken. Midden rechts een foto van de vijver in Wisley Gardens (UK) waarbij de takken van o.a. *Cornus alba* (Siberische of Witte kornoelje) kleur brengen in de winter. De onderste rij 2 van de vele inspiratie foto's voor de border naast de Wintertuin; links de rode border van Hidcote, rechts de Daily Telegraph Garden 2006 ontworpen door Tom Stuart-Smith.

Zo is er in ieder geval geen budget om de fontein op 't Rond weer werkende te krijgen, om de bestaande heesterlagen te renoveren, om nieuwe banken te plaatsen en om de bruggen te restaureren of vernieuwen. Ook een aantal andere kleinere zaken kunnen op dit moment nog niet gerealiseerd worden vanwege het tekort. We zullen dus op andere manieren aan extra fondsen moeten zien te komen om het hele restauratieplan te kunnen uitvoeren.

Vergunningen

Afgelopen zomer is het ecologisch onderzoek uitgevoerd wat noodzakelijk is voor de kap van de bomen. Hieruit is niets bijzonders gekomen waardoor we vertraging zouden kunnen oplopen.

De kapvergunning is de Gemeente Baarn nu aan het voorbereiden. De looptijd hiervan is 6 weken met eventuele extra uitloop door bezwaren.

De aanvraag van de monumentenvergunning wordt op dit moment geschreven. Deze moet weer aangepast worden omdat de eisen die de monumentencommissie stelt de afgelopen maanden aanzienlijk strenger zijn geworden. En dit is voor de voortgang nu het grote struikelblok.

Normaliter duurt het 26 weken voordat deze vergunning wordt afgegeven. Als de commissie die erover besluit of het voorgestelde restauratieplan voldoet aan alle eisen inderdaad de volledige 26 weken aanhoudt, zitten we reeds ver in het broedseizoen. De eerste fase van de restauratie is de kap van de bomen en het schonen van het groen, alvorens er begonnen kan worden aan de paden. Ondanks dat er ontheffingen kunnen komen is het de vraag of het dan gewenst is om op dat moment te beginnen. In het slechtste scenario kunnen we pas in het late najaar van 2019 aanvangen met de eerste restauratiewerkzaamheden.

Zodra er ontwikkelingen zijn en er meer duidelijkheid is zullen wij u op de hoogte brengen. Vooralsnog kunnen we alleen maar hopen dat we toch in de eerste maanden van 2019 kunnen beginnen.

Wordt vervolgd

Angelique Bosch van Drakestein

Kinderen en het Cantonspark

De kinderen van de 7+ groep van BSO Buiten gingen dit jaar één keer per maand naar het Cantonspark om daar te helpen in de tuin.

We gingen erheen met de Stint. Meneer Ruud de Meij en Jaap van Althuis van het Cantonspark vertelden ons wat er gedaan moest worden en welke bijzondere planten er staan.

Twee meiden mochten zonnebloemen planten. Dat was leuk.

Een maand later mochten ze de gegroeide bloemen water geven. Een jongen vond het opruimen van de tuin leuk. Hij vond er een hamer, hooivork en een lepel. Jammer genoeg vond hij ook heel veel plastic.

Na het werk mochten we spelen. We gingen kikkervisjes vangen in de vijvers en eikels verzamelen. Met heel mooi weer speelden we het spel schminktikkertje.

Groeten van de kinderen van BSO Buiten

Het Cantonspark

Op de tekening staat een hardloper en de Stint. Bij de vijver zoeken we waterbeestjes. Op de colonnade spelen we koning en de troon van Cees gaat nooit stuk omdat hij van steen is. Op het bruggetje lopen we vaak en de vijver is een mooi gebied.

Er staan mooie bomen, maar we klimmen er nooit in. Er staan veel bijzondere bomen die niet in dit land staan. We kijken altijd onze ogen uit. Het is heel mooi gebouwd.

Groetjes van de Buitenbanjers van BSO Buiten

Tekeningen van de kinderen hoe zij het Cantonspark zien.

Duizendknoop in het Cantonspark

De Japanse duizendknoop is een mooie plant met typische bladeren met een platte onderkant, zigzag takken en een paars/rood gespikkelde stengel. Helaas groeit deze plant zeer snel en kan invasief worden. In het Cantonspark hebben we vastgesteld dat de Japanse duizendknoop met een strook van meer dan 20 meter bij het hek aan de Piet Heinlaan groeit.

De naam voor de Japanse duizendknoop komt van de vele plaatselijke verdikkingen op de stengel (de knopen). De Latijnse naam voor deze

plant is *Fallopia japonica*, vernoemd naar de Italiaanse botanicus Gabriello Fallopio en *japonica* refereert naar Japan waar de plant voor het eerst is ontdekt. De Duitse botanicus Von Siebold bracht tussen 1829 en 1841 de soort, samen met andere uit Japan ingevoerde planten, naar Nederland. Deze planten werden gekweekt in Leiden en onder de naam *Polygonum sieboldii* verkocht. Duizendknoop werd vervolgens als sierplant verkocht en vanuit Leiden over Europa verspreid en waarschijnlijk via Kew Gardens in Londen naar

Langs de Piet Heinlaan is een kolonie van de Duizendknoop ontstaan.

de VS. Interessant is het dat de Japanse duizendknoop in 1886 in Nederland voor het eerst verwilderd aangetroffen is in Eembrugge. Pas na 1950 is de soort op grote schaal gaan verwilderen. Tegenwoordig komt de soort wijd verspreid door Nederland voor. De meeste groeiplaatsen liggen op de zandgronden, maar de Duizendknoop kan in feite overal groeien.

Hoewel men de plant meestal aanduidt als de Japanse duizendknoop is dat echter niet correct. De planten,

die men nu overal in Nederland aantreft, zijn namelijk meestal een kruising van de Japanse en de minder bekende Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*), die iets later in Nederland werd geïntroduceerd. Deze laatste soort komt voor in Japan en Korea, o.a. op het eiland Sachalin (vandaar de naam). In Engeland werd de Sachalinse duizendknoop onder andere gebruikt als veevoer en in Duitsland werden er delen van de plant verwerkt in medicijnen tegen schimmelinfecties. De kruising die bekend staat als

De typische bladeren van de Duizendknoop. De soort is het Cantonspark is waarschijnlijk de hybride vorm.

de Boheemse duizendknoop of Bastaardduizendknoop (*Fallopia x bohemica*) is een hybride. Deze plant is voor het eerst beschreven in 1983 in de regio Bohemen in Tsjechië, waar de soort haar naam aan ontleent. Uit documenten van de collectie van Manchester Botanic Garden in 1872 blijkt echter dat de Boheemse duizendknoop al veel langer bestaat, maar dat deze niet als zodanig herkend is. De planten in het Cantonspark hebben de kenmerken van de Bastaardduizendknoop.

De plant heeft een grote groei­kracht en zoals boven vermeld in staat zich te vestigen in droge en natte grond in voedselrijke en voedselarme habitat op zand, klei of veen. Hij verdringt daarbij de andere kruiden en struiken. De Japanse duizendknoop wordt daarom internationaal tot de honderd meest invasieve exoten gerekend. De wortel­massa kan door scheuren via de fundering huizen binnen groeien en door asfalt heen breken. In België worden er al hypothe­ken geweigerd vanwege aanwezigheid van de plant en in Engeland is een vervoers­verbod van kracht. Er zijn geen natuurlijke vijanden die kunnen optreden om de plant in toom te houden.

De duizendknoop heeft niet alleen negatieve en schadelijk aspecten.

De jonge scheuten kunnen gegeten worden en schijnen als rabarber te smaken. Uit de Japanse duizendknoop wordt het medicijn resveratrol geïsoleerd. Deze stof komt vooral voor in de schil van blauwe druiven. Van resveratrol wordt geclaimd dat het een gunstige werking heeft bij het voorkomen van hartaandoeningen en kanker. Verder heeft het naast een antivirale en antimicrobiële werking ook een positief effect op de stofwisseling bij mannen met zwaarlijvigheid. Resveratrol dat commercieel verkrijgbaar is, wordt vooral geïsoleerd uit de Japanse duizendknoop.

In verschillende gemeentes is men bewust van het gevaar van de Duizendknoop, maar men worstelt vaak hoe de plant bestreden kan worden. Op het ogenblik is er een ernstige invasie van de duizendknoop rond de snelweg A27 tussen Utrecht en knooppunt Eemnes. Bewoners uit Hollandse Rading slaan alarm dat de plant plotseling overal opduikt langs de verbrede weg.

Het wortelgestel kan ondergronds 3 tot 7 meter vanaf het bovengrondse deel verbreden zonder dat het opgemerkt wordt. Men kan regelmatig maaien, maar om de plant volledig kwijt te raken zal er uiteindelijk elke

14 dagen moeten worden gemaaid. Uitgraven is zeer arbeidsintensief en inefficiënt. De wortels kunnen tot 3 meter diep zitten en als er kleine stukjes van 1 cm niet worden meegenomen, komt de plant weer terug. Een milieuvriendelijke vorm van bestrijding is door kokend water en stoom op de plant toe te passen. Door dit te blijven herhalen wordt de plant een slag toegebracht, de groei wordt gestopt. De plant sterft uiteindelijk af.

Chemische producten op basis van glyfosaat (roundup) kunnen bijdragen aan een effectieve bestrijding. In Amersfoort krijgen alle stengels in de periode september-oktober weer een injectie met een klein beetje glyfosaat. In Eemnes is men ook overgegaan tot chemische bestrijding van de Japanse duizendknoop.

Het is belangrijk de Duizendknoop goed in de gaten te houden. Helaas bieden sommige tuincentra de plant echter nog wel aan. Vanwege de problemen, mag deze 'invasieve exoot' echter officieel niet worden verkocht door tuincentra. Daarnaast worden stokken van de plant verkocht voor verwerking in bloemstukken, de zogenaamde Polygonumstokken. Kleine stukken van de wortelstokken kunnen via het GFT afval verspreid

In november 2018 stonden er nog maar weinig plantjes.

worden en weer uitgroeien tot nieuwe planten.

Bij mijn laatste bezoek in het Cantonspark in de eerste week van november trof ik maar enkele plantjes aan. De meeste planten die ik in september waarnam zijn er niet meer. Waarschijnlijk is men toch bezig geweest om de plant te bestrijden. Laten we hopen dat de Duizendknoop niet als ongewenste gast ons mooie park gaat overnemen.

Rob Samson

De Kebun Raya in Bogor

Op mijn laatste reis naar Indonesië heb ik de botanische tuin in Bogor bezocht. Deze stad ligt op 54 km ten zuiden van Jakarta en er wonen nu meer dan 1 miljoen inwoners. De tuin, die bekend staat als de Kebun Raya Bogor, is een van de vier Kebun Rayas in Indonesië. De tuin is de oudste en nog steeds meest vooraanstaande botanische tuin met een oppervlakte van 87 hectare. Gelegen midden in het centrum van Bogor, is de plantentuin een belangrijke toeristische

trekpleister. Een vergelijk met ons Cantonspark gaat natuurlijk niet op gezien de rijke tropische vegetatie en flora. In dit artikel zal ik enkele impressies beschrijven.

Buitenzorg was de residentie van de gouverneurs-generaal van Nederlands-Indië. In 1817 werd daar door dr. Caspar Georg Carl Reinwardt, een Nederlandse botanicus van Pruisische afkomst, een botanische tuin, tevens proefstation,

Boven: Een voorbeeld van de weelderige tropische vegetatie. Rechts: De *Koompasia excelsea*, een van de hoogste bomen die in Azië bekend zijn.

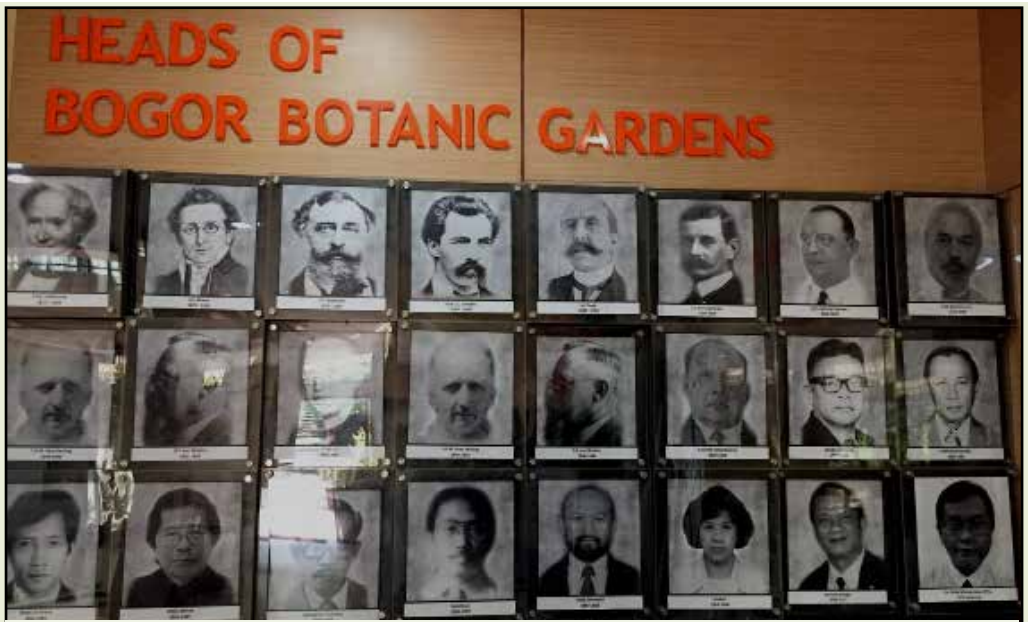
gesticht: 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. In vijf jaar tijd wist hij er 900 verschillende planten bijeen te brengen. De paleistuin van de gouverneur-generaal grensde aan 's Lands Plantentuin, zodat het leek of beide gronden in elkaar overliefen. Na de soevereiniteitsoverdracht werd het paleis in wat nu Bogor heette, de residentie van de Indonesische president Soekarno en

de Plantentuin werd omgedoopt tot "Kebun Raya Bogor".

Niet alleen het presidentieel paleis herinnert ons aan de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Nederlands-Indië, ook de kleine, slecht onderhouden begraafplaats in de botanische tuin laat zien, dat Indonesië ooit een kolonie was van Nederland. Op het complex staan 42 graven. Van 38 graven is bekend wie

De prachtig rode bloeiwijzen van een *Heliconia* soort.

Directeuren van de Kebun Raya. Vanaf 1817 zwaaiden vooral Nederlandse botanici de scepter. Toen in 1945 Indonesië onafhankelijk werd, kregen de Indonesiërs de leiding.

Een van de vier ingangen van de Kebun Raya met geasfalteerde wegen.

er begraven liggen; het merendeel van de graven behoort toe aan de familie van de gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.

De flora in de Kebun Raya is overweldigend. Over het gehele park verspreid treft men indrukwekkende boompartijen aan; en natuurlijk naast vele soorten bamboe ook fraaie staaltjes tuinarchitectuur. Er zijn meer dan 15.000 soorten bomen en planten te bekijken, waaronder 4.000 verschillende soorten palmen en de grootste bloem van de wereld, de *Rafflesia*. Deze plant, die alleen maar enkele dagen bloeit, groeit in de

regenwouden van Borneo en Sumatra en heeft een diameter van één meter. Er zijn enorme junglebomen, teakbomen, 5.000 soorten orchideeën en ook een 125 jaar oude Meranti boom te zien.

In sommige delen is er een natuurlijke tropische vegetatie (pag. 28). Ik was nogal onder de indruk van de hoge bomen. Een van de hoogste bomen, *Koompasia excelsa*, is meer dan 80 meter hoog (pag. 29). Opmerkelijk is de basis van de boom met grote oppervlakkige wortels.

Spathodea campanulata, een oranje variant. De bloemwijze kan meer dan 30 cm in doorsnede groot worden.

In het park staan vele planten met prachtige bloemen te zien. De twee onderste foto's zijn genomen in de orchideeën tuin.

Een prachtige botanische tuin maar helaas met zoveel afval.

Het park heeft ook een orchideeën tuin met zeldzame soorten. De tuin is zo groot dat je enkele dagen nodig hebt om alles een beetje te kunnen zien.

De eerste keer dat ik deze tuin bezocht was in 1983 en destijds was alles goed onderhouden. Opvallend is dat de meeste delen nog steeds goed onderhouden zijn, maar dat komt waarschijnlijk omdat

de huidige president Joko Widodo, zijn weekenden graag in dit park doorbrengt om de drukke stad Jakarta te ontvluchten. Helaas zijn er ook plekken, vooral bij de riviertjes die door het park stromen, waar veel plastic afval ligt. Hopelijk beseft men dat dit niet bij zo'n mooi en belangrijk park hoort.

Rob Samson

Stichting Vrienden van het Cantonspark
Secretaris: Mevr. G.H.J. de Lange-Meijer
Rembrandtlaan 29, 3741 TA Baarn.
Tél: 035 - 541 3356.
Email: secretariaat@cantonspark.nl
www.cantonspark.nl